

Folyóiratszemele

TISZATÁJ

Az élő irodalom kérdéseire figyelők a Tiszatáj októberi számát igazán nagy érdeklődéssel forgathatják; hivatkozni fog rá a jövő irodalomtörténete is. Az írók és kritikusok szegedi tanácskozásán elhangzottakat közli a Tiszatáj. A tanácskozás az idei év júniusában — nemcsak azért volt érdemes, mert szépírók és kritikusok ültek egy asztalnál, s bizonyították, hogy érvelve, higgadtan is képesek az eszmecserére, de azért is, s főként azért, mert csakugyan lényeges kérdések kerültek szóba. Az irodalmi élet folyamatairól, irodalmunk új jelenségeiről, a kritika kérdéseiről folyt a vita, Szabolcsi Miklós bevezető előadásához kapcsolódva.

Szabolcsi Miklós előadásában minden eddigi kísérletnél teljesebben mérte fel az irodalomban végbemenő folyamatokat. A változásokat nemcsak az irodalom felől nézte, a nemzetközi helyzetet, a munkásmozgalom differenciálódását, a világgazdasági korszakváltást, a hazai társadalom gazdasági, társadalmi struktúrájának alakulását, a fejlődés konfliktusait is számbavette. Olyan kritikusként, olyan irodalomtudósként szólt, aki nemcsak az irodalmi és kulturális szférában otthonos, de a társadalomtudomány és a közgazdaság mezőin is ismerős, s képe van a tervezés, a kutatás, műhelyeiben most folyó munkákról is. A szempontok, a problémafelvetés gazdagsága az egyik nagy értéke tanulmányának. A másik örövendetes újdonsága: az értékek teljes számbavétele. A szocialista irodalom körét szélesen értelmezi. „Illyés Gyulának a racionalista verseitől — írja — Sárándi Józsefnek a világon kesergő verseiig, Balázs József móríci típusú realizmusától Galgóczi balladásságáig, Mesterházi paraboláin keresztül Thurzó Gábor *Belváros és vidékének* lírai prózájáig, Örkény István groteszk hangvételű drámáitól Hernádi Vörös *rekviemjének* avantgarde eszközeit felhasználó műveig terjed a skála...”

A vita főként a 70-es évek irodalmáról folyt. Lehet-e beszélni a 70-es évek második felében a magyar irodalom új áramlatáról, különbözik-e a 70-es évek irodalmától a 60-as évek irodalmától? A legtöbb vélemény szerint mai

gítségül hívhatók az elmúlt korszakok polgári irodalmának a vonatkozó vívmányai. Elképzelése élénk vitára ösztönzött, s ezt a vitát a szocialista irodalom mibenlétéről, jövője lehetőségeiről érdemes volna folytatni is.

KORTÁRS

Szegeden a 70-es évek irodalmáról és valóságáról folyt elsősorban a vita, a Kortársban Orbán Ottó a 60-as évek irodalmi életére, illetve törekvéseire tekint vissza líraian szép esszéjében (*Az ádáz szemtanú*). Mint részvevő, mint egykori szemtanú emlékezik a tegnapi törekvésekre. Például a belvárosi asztaltársaságra, vagy aminek akkor mondták: értelmiségi műhelyre. Csoóri Sándor és Mészöly Miklós, Tornai József és Vitányi Iván, Jancsó Miklós és Sükösd Mihály, Marsall László és Orosz János tanyázott ott többek között; azóta sokfelé széledt emberek. Léteztek másutt is műhelyek. „Az egymás ellen is együtt és egymásért való gondolkodás” volt a kávéházi műhely nagy varázsa; ebben volt a társadalmi jelentősége is. Orbán Ottó írása bizonyára önálló kötetben is meg fog jelenni; az irodalomtörténet forrásként is számon tarthatja majd.

SZABOLCS-SZATMÁRI SZEMLE

Az októberi folyóiratok a klasszikusok kedvelőinek is csemegével szolgálnak: a Kortárs, az Új Írás, a Tiszatáj, az Alföld is emlékezik a száz esztendővel ezelőtt született Krúdy Gyulára. Fülöp László három folyóiratban is értekezik a nagy klasszikusról; tanulmányai teljes Krúdy-monográfiát ígérnek. Szindbád, illetve Krúdy, csakugyan feltámadt. Mint Katona Béla írja, 1958-tól 1975-ig 33 könyve jelent meg az írók írójából az egyik legtöbbet forgatott klasszikus lett. Katona Béla tanulmánya a Szabolcs-szatmári Szemle legújabb számában jelent meg; ez a folyóirat szentelt legtöbb írást Krúdy emlékének. Az örövendetesen szaporodó megyei folyóiratok között kitüntetett figyelmet érdemel a Szabolcs-szatmári Szemle is: országos érvényű írásokat közöl minden számában.